

แนวทางพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร*

Guidelines for Developing Supervision in Schools on Highland Areas

¹นุชนาถ สุทธการ และ จิติมา วรณศรี

¹Nuchanart Suthakarn and Jitima Wannasrii

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

Faculty of Education, Narasuan University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Nuchanarts62@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร 2) ศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร จำนวน 10 คน จาก 10 โรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์สภาพการดำเนินการนิเทศสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) ศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ 2.1 ศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แนวทางการนิเทศสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 2.2 ศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 โรงเรียนโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แนวทางการนิเทศสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีจำนวน 6 องค์ประกอบ อันได้แก่ 1.1) เป้าหมายการนิเทศ 1.2) วางแผนเตรียมการ 1.3) ดำเนินการนิเทศ 1.4) ประเมินและรายงานผลการนิเทศ 1.5) ปัจจัยความสำเร็จ 1.6) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู และ 2) แนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เกี่ยวกับการนิเทศสถานศึกษาแล้วพบว่า มีจำนวน 6 องค์ประกอบ อันได้แก่ 1. เป้าหมายการนิเทศ 2. วางแผนเตรียมการ 3. ดำเนินการนิเทศ 4. ประเมินและรายงานผลการนิเทศ 5. ปัจจัยความสำเร็จ 6. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

คำสำคัญ: การนิเทศ; สถานศึกษา; พื้นที่สูง

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the condition of supervision in schools on highland areas and 2) study the guidelines for supervision in schools on highland areas that promote the efficiency of learning management of teachers. The research procedure was divided into two steps. 1) The condition of supervision in schools on highland areas was studied. The informants were 10 school administrators from 10 schools. They were chosen by purposive sampling. The research instrument was an interview form regarding the condition of supervision in schools on highland areas. The data were then analyzed using content analysis. 2) The guidelines for supervision in schools on highland areas were studied. The research procedure was divided into two steps. 2.1) The guidelines for supervision in schools on highland areas were studied by interviewing five experts who were chosen by purposive sampling. The research instrument was an interview form regarding the guidelines for developing the supervision in schools on highland areas. The obtained data were then analyzed using content analysis. 2.2) The guidelines for supervision in schools on highland areas were studied from three schools with best practice which were chosen by using purposive sampling. The research instrument was an interview form regarding the guidelines for developing supervision in schools on highland areas. The data were then analyzed using content analysis.

It was revealed that 1) the condition of supervision in schools on highland areas consisted of six elements: 1) supervision goals, 2) planning, 3) implement of supervision, 4) evaluation and report of supervision results, 5) success factors, and 6) teachers' learning management efficiency. Moreover, 2) the guidelines for supervision in schools on highland areas that promote the efficiency of learning management of teachers from the interviews of the experts and the administrators of the schools with best practice in terms of school supervision included six elements: 1) supervision goals, 2) planning, 3) implement of supervision, 4) evaluation and report of supervision results, 5) success factors, and 6) teachers' learning management efficiency.

Keywords: Supervision; School; Highland Area

บทนำ

นโยบาย Office of the Basic Education Commission (2020) ด้านการสร้างโอกาสในการเข้าถึง การบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพื่อให้ประชากรในวัยเรียน ทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ได้เข้าถึงการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ซึ่งประเทศไทยมีสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทและท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลทั่วทุกภาคของประเทศไทย ที่อยู่ในภาวะยากลำบากและมีปัญหาต่อการได้รับบริการทางการศึกษาอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจาก ความยากจน ชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากจะด้อยโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาแล้วคุณภาพของ

การศึกษายังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชาติ และด้านปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาคุณภาพของผู้เรียนที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร พบว่า มีผลการทดสอบระดับชาติ O-NET (Ordinary National Test) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากสถาบันการทดสอบแห่งชาติ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558-2563 พบว่า สถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เกือบทุกสถานศึกษามีผลการทดสอบ O-NET มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ อีกทั้งยังพบว่า ผลการทดสอบระดับชาติ NT (National Test) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ มีสถานศึกษาเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีค่าเฉลี่ย NT สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jansila (2018) กล่าวว่าสภาพทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง ห้างไกล ทุรกันดาร การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเป็นหมู่บ้าน หย่อมบ้านตามที่ราบเชิงภูเขา บนเขา การคมนาคมไม่สะดวก ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ ทำสวนและมีฐานะยากจน มีความแตกต่างด้าน เศรษฐกิจ สังคม และประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง บางพื้นที่มีผู้ลี้ภัย มีปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์ เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประชาชนในพื้นที่สูง Office of the Education Council (2017) กล่าวถึงสภาพปัญหาหลายประการเกี่ยวกับโรงเรียนในพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ได้แก่ ปัญหาด้านผู้เรียน ปัญหาด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สาธารณูปโภค สื่อและอุปกรณ์การเรียน และรวมถึงด้านงบประมาณ การบริหารและการจัดการ จากสภาพและบริบทการจัดการศึกษาของสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารดังกล่าวแล้ว ส่งผลให้ สถานศึกษาบนพื้นที่สูงยังไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ Kaewkana, Chanjarain, Chamchantharawong, and Monvucharin (2015) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูงที่มีนักเรียนหลากหลายชนเผ่าเรียนร่วมกัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย พบว่า สถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการอ่านออกเขียนได้ การสื่อสาร ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และบูรณาการต่อยอดองค์ความรู้เพื่อใช้ในการศึกษาเรียนรู้และทักษะในชีวิตประจำวัน ประกอบปัญหาการขาดแคลนเทคโนโลยี สื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saksomboon (2014) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กบนพื้นที่สูงมีความขาดแคลน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านอุบโละเหนือ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. พบว่า สภาพปัญหาของสถานศึกษา คือ ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนต่ำ ครูไม่ครบชั้นและครูขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ ขาดสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย และการคมนาคมที่ยากลำบากและขาดสาธารณูปโภคพื้นฐาน ซึ่งปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงปัญหาการบริหารงานวิชาการ ที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบที่ยังขาดประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากการขาดการกำกับ ติดตามช่วยเหลือจากผู้บริหารสถานศึกษาและความร่วมมือของครูผู้สอนที่ร่วมกันปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและเหมาะสมตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งกล่าวได้ว่าปัญหาต่างๆ เหล่านี้คือการขาดกระบวนการนิเทศติดตามการดำเนินของผู้บริหารและครูผู้สอน

จากสภาพปัญหาการนิเทศที่ผ่าน พบว่า กระบวนการดำเนินการนิเทศยังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของการนิเทศที่แท้จริง ว่าเป้าหมายและจุดหมายปลายทางของการนิเทศ คือการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งระบบ ทั้งคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครูผู้สอน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nomsongnorn, Manyanonda, Labmala, and Chinacarawat (2020) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษาในอำเภอบุณฑริก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ปัญหาหลายประการที่ทำให้การ

นิเทศภายในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนส่วนใหญ่ขาดความตระหนักว่าตนมีส่วนสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงมีความเห็นว่า การนิเทศคือการไปตรวจสอบ จับผิด ประเมินวิพากษ์วิจารณ์ จึงไม่ให้ความร่วมมือ ร่วมทำ กอปรกับ ผู้บริหารยังขาดความมั่นใจในการนิเทศในโรงเรียน อีกทั้งยังขาด สื่อ เครื่องมือและนวัตกรรมใหม่ๆที่ใช้ประกอบการนิเทศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ketjaroenkhun (2016) ได้ศึกษาปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ อันได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น การนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้วางแผนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความรู้และความต้องการของผู้เรียน การจัดหาคู่มือครู สื่อ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนที่เพียงพอ ซึ่งจากสภาพและปัญหาการนิเทศดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงปัญหาการดำเนินการนิเทศที่ยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายการนิเทศที่แท้จริงได้

ดังนั้น การนิเทศการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อช่วยเหลือพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมือของบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณภาพการสอนของครู เนื่องจากเป็นกระบวนการในการแนะนำ ให้คำปรึกษาหารือ ช่วยเหลือ และเสริมสร้างขวัญกำลังใจทำให้ครูสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ทางความคิด สู่พฤติกรรมการจัดกระบวนการเรียนการสอน และถ่ายทอดสู่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Wannasri (2014) กล่าวว่า การนิเทศเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและดำเนินอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ผู้บริหารได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้ง Jiradechakul (2007) ได้กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาว่า เพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและให้บุคลากรภายในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถ การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาที่ใช้ส่งเสริม ติดตามและช่วยเหลือการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นการนิเทศภายในสถานศึกษาจึงสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาโดยภาพรวม ครูได้รับการนิเทศ คำแนะนำ ช่วยเหลือทั้งความรู้ ทักษะและสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมาย

สภาพปัญหาดังที่กล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เพื่อพัฒนาปรับปรุงทั้งด้านคุณภาพผู้เรียน พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือให้ครูสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ข้อจำกัดและอุปสรรคของสภาพบริบทสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริม ช่วยเหลือและพัฒนาครู ซึ่งสอดคล้องกับ Louwriandee (2007) ได้กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มุ่งปรับปรุงกระบวนการสอนกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน และส่งเสริมพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในพื้นที่พิเศษ และพื้นที่สูง ให้สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาและจัดระบบดูแลและป้องกันภัยคุกคาม อีกทั้งเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ให้ครูสามารถ

พัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานวิชาชีพของตนเอง ทั้งด้านความรู้ ทักษะ วิธีและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ และเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ สามารถพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้และทักษะการดำรงชีวิต สามารถนำองค์ความรู้สู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถดำรงชีวิตได้มีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร จำนวน 10 คน จาก 10 โรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารเป็นระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป

ประเด็นที่ศึกษา คือ สภาพการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ประกอบด้วย 1) เป้าหมายของการนิเทศ 2) การวางแผนเตรียมการนิเทศ 3) การดำเนินการนิเทศ 4) การประเมินและรายงานผลการนิเทศ 5) ปัจจัยความสำเร็จของการนิเทศ และ 6) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์สภาพการดำเนินการนิเทศสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structure Interview) ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ได้แก่ อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษาและพัฒนการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษประจำคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จำนวน 3 คน นำมาหาค่า IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยแบ่งเป็นขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย หรือนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นคณะปฏิบัติงานในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร

ประเด็นที่ศึกษา คือ แนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร ประกอบด้วย 1) เป้าหมายของการนิเทศ

2) การวางแผนเตรียมการนิเทศ 3) การดำเนินการนิเทศ 4) การประเมินและรายงานผลการนิเทศ 5) ปัจจัยความสำเร็จของการนิเทศ และ 6) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structure Interview) ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน นำมาหาค่า IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2.2 ศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

แหล่งข้อมูลคือ สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ เป็นแบบอย่างที่ดีจากการประกวดแข่งขันของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปีงบประมาณ 2564 จำนวน 3 โรงเรียน โดยการสัมภาษณ์จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา

ประเด็นที่ศึกษาคือ แนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร ประกอบด้วย 1) เป้าหมายของการนิเทศ 2) การวางแผนเตรียมการนิเทศ 3) การดำเนินการนิเทศ 4) การประเมินและรายงานผลการนิเทศ 5) ปัจจัยความสำเร็จของการนิเทศ และ 6) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structure Interview) ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน นำมาหาค่า IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร พบว่าจากการศึกษาสภาพการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยวิธีการสัมภาษณ์จากผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงและนำประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พบว่า มีสภาพการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร จำนวน 6 องค์ประกอบ อันได้แก่ 1) เป้าหมายการนิเทศ 2) วางแผนเตรียมการ 3) ดำเนินการนิเทศ 4) ประเมินและรายงานผลการนิเทศ 5) ปัจจัยความสำเร็จ 6) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งอธิบายดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 เป้าหมายการนิเทศ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่ การส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีการจัดการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ 2) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพสูงสุด พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน รวมทั้งส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร 3) เพื่อพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนานวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร

1.2 วางแผนเตรียมการ ได้แก่ 1) วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ มีการศึกษาสภาพและบริบทของสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู 2) จัดทำแผนการนิเทศ มีการจัดทำคู่มือการนิเทศ การจัดทำโครงการนิเทศ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ และการจัดทำปฏิทินการนิเทศ 3) ด้านเครื่องมือการนิเทศ มีการกำหนดเครื่องมือให้เหมาะสมกับประเด็นการนิเทศ การเลือกใช้เครื่องมือที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา การจัดทำแบบบันทึกการนิเทศ และการจัดทำคู่มือแนวทางการนิเทศ

1.3 ดำเนินการนิเทศ ได้แก่ 1) การลงมือปฏิบัติตามแผนการนิเทศ มีการประชุมชี้แจงเป้าหมายการนิเทศแต่ละครั้ง การลงพื้นที่นิเทศชั้นเรียน การดำเนินการนิเทศตามแผนการนิเทศ การกำหนดวันเวลาในการนิเทศที่ชัดเจน และการบันทึกผลการนิเทศ 2) วิธีการและเทคนิคการนิเทศแบบกัลยาณมิตร การนิเทศออนไลน์ และการเยี่ยมชั้นเรียน 3) กระตุ้นและการช่วยเหลือผู้รับการนิเทศ ให้กำลังใจครูในการจัดการเรียนรู้ การช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ให้คำแนะนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ และสะท้อนผลการนิเทศ

1.4 ประเมินและรายงานผลการนิเทศ ได้แก่ 1) การกำกับ ติดตามการนิเทศ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการนิเทศตามความเหมาะสมบริบทสถานศึกษา การทบทวนประเด็นการนิเทศและเครื่องมือการนิเทศให้สอดคล้องกับเป้าหมาย 2) มีการวัดผลและสรุปผลการนิเทศตามแผนการนิเทศและตามสภาพจริง และสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา 3) มีการจัดทำรายงานผลการนิเทศ การสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินการนิเทศ

1.5 ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ 1) การสนับสนุนจากผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารมีจัดสรรงบประมาณสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ให้กับครู 2) การสร้างภาคีเครือข่ายทางการศึกษา ได้แก่ การรับการช่วยเหลือแนะนำจากหน่วยงานต้นสังกัด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา ใกล้เคียง และผู้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร 3) ทักษะของผู้นิเทศ มีความรู้ความสามารถในการนิเทศ มีทักษะการสื่อสารที่ดีและเป็นผู้มีกัลยาณมิตรที่ดี

1.6 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ได้แก่ 1) ครูมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและเหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน 2) ครูมีทักษะและเทคนิคการสอน ครูสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย ครูสามารถบูรณาการสื่อต่างๆ รอบตัวใช้ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ 3) ครูมีเจตคติที่ดีต่อการสอน มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการจัดการเรียนรู้ เสียสละ ทุ่เมในการจัดการเรียนรู้ มีความเอื้ออาทรต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ พบว่า

2.1 ผลศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศและนำประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พบว่า มีแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู จำนวน 6 องค์ประกอบ อันได้แก่ 1) เป้าหมายการนิเทศ 2) วางแผนเตรียมการ 3) ดำเนินการนิเทศ 4) ประเมินและรายงานผล 5) ปัจจัยความสำเร็จ 6) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งอธิบายดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 เป้าหมายการนิเทศ ได้แก่ 1) เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู กระตุ้นให้ครูปรับเปลี่ยน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ 3) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิตของนักเรียน 4) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

2.1.2 วางแผนเตรียมการ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนรู้ของครู 2) การศึกษาความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู 3) การจัดทำแผนการนิเทศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ 4) การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการนิเทศ 5) การจัดทำปฏิทินการนิเทศ 6) การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ 7) การเลือกเครื่องมือนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2.1.3 ดำเนินการนิเทศ ได้แก่ 1) การดำเนินกิจกรรมการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้ 2) การสร้างความเข้าใจกับผู้มีส่วนร่วมนิเทศทุกครั้ง 3) เลือกใช้วิธีการและเทคนิคนิเทศให้เหมาะสม อาทิ เทคนิคการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เทคนิคการนิเทศแบบโค้ชชิ่ง (Coaching) 4) การบันทึกการนิเทศ

2.1.4 ประเมินและรายงานผล ได้แก่ 1) การศึกษาเอกสารต่างๆ จากการดำเนินการนิเทศ 2) การสะท้อนผลการนิเทศ 3) ผู้บริหารเป็นผู้นำในการวัดผลและสรุปผลการนิเทศ 4) วัดผลและสรุปผลให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนการนิเทศ 5) การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู

2.1.5 ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ 1) การสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา 2) สร้างภาคีเครือข่าย และ 3) ทักษะของผู้นิเทศ

2.1.6 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ได้แก่ 1) ครูมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน 2) ครูมีทักษะและเทคนิคการสอน 3) ครูมีเจตคติที่ดีต่อการสอน

2.2 ผลศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

จากการศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เกี่ยวกับการนิเทศสถานศึกษาและนำประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พบว่า มีแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู จำนวน 6 องค์ประกอบ อันได้แก่ 1) เป้าหมายการนิเทศ 2) วางแผนเตรียมการ 3) ดำเนินการนิเทศ 4) ประเมินและรายงานผล 5) ปัจจัยความสำเร็จ 6) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งอธิบายดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 เป้าหมายการนิเทศ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น 2) เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูสู่การเป็นครูมืออาชีพ 3) เพื่อกระตุ้นให้ครูมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน 4) เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของนักเรียนตามบริบทอย่างเหมาะสม 5) เพื่อให้นักเรียนนำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน 6) เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 7) เพื่อพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.2.2 วางแผนเตรียมการ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพและบริบทของสถานศึกษา 2) การวิเคราะห์ข้อมูลรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกของสถานศึกษา 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากความต้องการครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา 4) การจัดทำแผนการนิเทศ 5) การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ 6) การจัดทำปฏิทินการนิเทศ 7) การจัดสรรงบประมาณในการนิเทศ

2.2.3 ดำเนินการนิเทศ ได้แก่ 1) การสร้างความเข้าใจการดำเนินการนิเทศกับครู 2) การนิเทศตามแผนการนิเทศ 3) การบันทึกผลการนิเทศ 4) การสร้างรูปแบบนิเทศ 5) การนิเทศแบบกัลยาณมิตร 6) การนิเทศแบบออนไลน์ สร้าง Digital Platform และใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินการนิเทศ

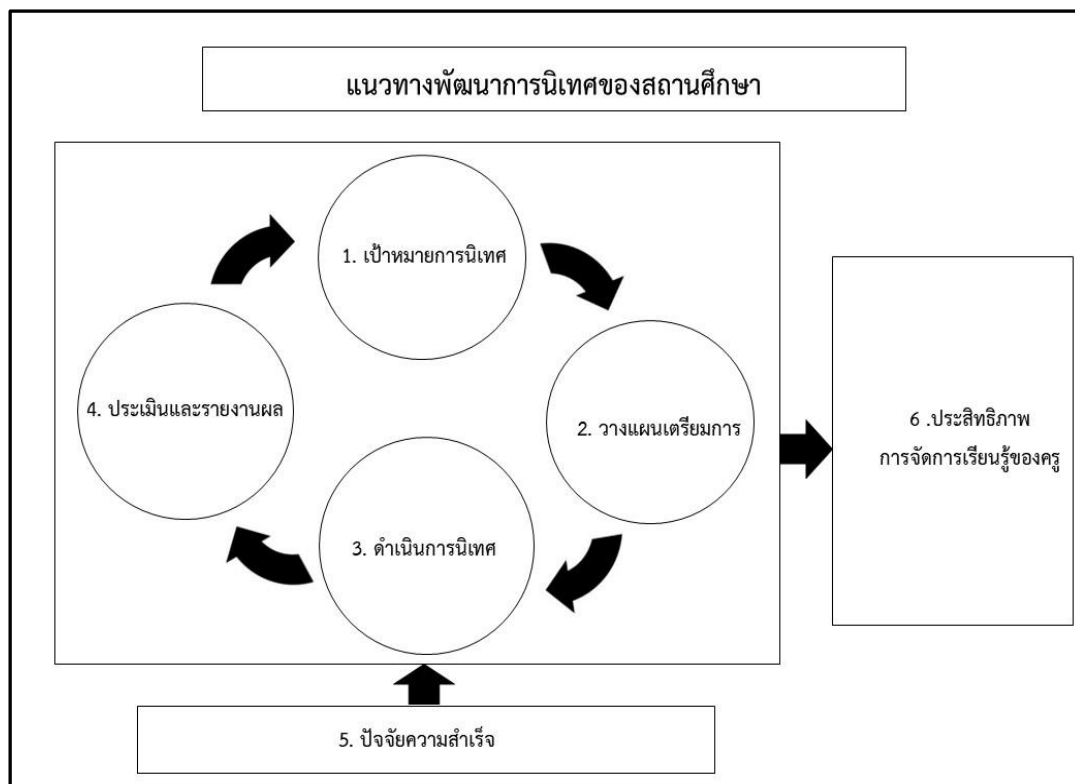
2.2.4 การประเมินและรายงานผล ได้แก่ 1) การประชุม ติดตามผลการนิเทศ 2) การลงพื้นที่ติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู 3) การสรุปผลการนิเทศเป็นรายครั้ง 4) การแจ้งผลการนิเทศให้ครูรับทราบ

2.2.5 ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) ประสานงานทางวิชาการกับเครือข่ายทางการศึกษาและหน่วยงานต่าง 3) การรับการแนะนำและช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ 4) ผู้นิเทศมีทักษะสื่อสารที่ดี และเป็นผู้มีกัลยาณมิตร

2.2.6 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ได้แก่ 1) ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และสภาพบริบทของสถานศึกษา 2) ครูสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับผู้เรียน 3) ครูสามารถวัดผลและประเมินผลการเรียนได้เหมาะสมกับผู้เรียน 4) ครูสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม 5) ครูมีเจตคติเชิงบวก 6) ครูต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ประกอบด้วย 1)การมีเป้าหมายการนิเทศ 2) การวางแผนเตรียมการนิเทศ 3)การดำเนินการนิเทศตามแนวทางวิธีการที่กำหนด 4) การประเมินผลและรายงานการนิเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนาในครั้งต่อไป 5) ปัจจัยความสำเร็จในการนิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำวิชาการ ผู้นิเทศมีทักษะในการนิเทศและเป็นกัลยาณมิตร มีภาคีเครือข่ายร่วมมือในการพัฒนาด้านวิชาการ และ 6) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ได้แก่ ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ทักษะและเจตคติที่ดีของครู ดังปรากฏตามรูปที่ 1

Picture 1: Guidelines for Developing Supervision of Schools

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการณ์ในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. เป้าหมายการนิเทศ พบว่า สภาพการณ์ในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีเป้าหมายการนิเทศ เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพสูงสุด และเพื่อพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารมีสภาพพื้นที่อยู่บนภูเขาสูง นักเรียนมีความแตกต่างด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม ส่งผลให้การนิเทศมีเป้าหมายที่มีลักษณะเฉพาะและมีความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนต้องเป็นไปตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อบริบทสถานศึกษา นักเรียนมีความรู้ ทักษะและสมรรถนะอย่างสูงสุด จึงจะส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Boonsawat (1995) ที่ได้กำหนดเป้าหมายของการนิเทศ เพื่อช่วยเหลือครูในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองและเพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการปรับปรุงหลักสูตร รวมทั้งเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. วางแผนเตรียมการ พบว่า สภาพการณ์ในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีการวางแผนเตรียมการ ด้านการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ จัดทำแผนการนิเทศ การคัดเลือกตัวบุคคลและเครื่องมือนิเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการวิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้นกับคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพครูผู้สอนจะเป็นข้อมูลที่สะท้อนให้เกิดความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพ อาทิเช่น การนำข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนปรับปรุงและต่อยอดองค์ความรู้ของนักเรียนแต่ละบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน อีกทั้งการจัดทำแผนการนิเทศที่เป็นระบบ การวางแผนคัดเลือกผู้นิเทศที่เหมาะสม ประกอบกับการจัดทำเครื่องมือนิเทศที่สอดคล้องกับแผนนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kittiratchadanon (2008) ได้กล่าวถึงการวางแผนการนิเทศ ประกอบไปด้วย การวิเคราะห์จุดที่ต้องพัฒนา การกำหนดภาพความสำเร็จ การสื่อสารภาพความสำเร็จ และการสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง

3. ดำเนินการนิเทศ พบว่า สภาพการณ์ในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีการดำเนินการนิเทศ มีการลงมือปฏิบัติตามแผนการนิเทศ วิธีการและเทคนิคการนิเทศแบบกัลยาณมิตรและการกระตุ้นและช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งนี้เนื่องจากการที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ร่วมกันดำเนินการนิเทศตามแผนนิเทศที่ตั้งไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องแล้ว ย่อมส่งผลให้ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน ซึ่งทั้งนี้ผู้นิเทศควรให้วิธีการและเทคนิคการนิเทศแบบกัลยาณมิตรและวิธีการกระตุ้นและช่วยเหลือผู้นิเทศด้วยเทคนิคและทักษะต่างๆ อาทิเช่น การเป็นเพื่อนที่ปรึกษากับผู้รับการนิเทศ การร่วมจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนร่วมกับผู้นิเทศ และเทคนิคต่างๆจะส่งผลให้การดำเนินการนิเทศประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Suwannakasorn (2015) ได้กำหนดกิจกรรมการนิเทศ โดยพิจารณาเลือกวิธีการหรือกิจกรรมต่อไปนี้เป็นไปตามความเหมาะสมได้แก่ การปฐมนิเทศ การสาธิตการจัดกระบวนการเรียนรู้ การประชุม การอบรม

4. การประเมินและรายงานผลการนิเทศ พบว่า สภาพการณ์ในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีการประเมินและรายงานผลการนิเทศ ทั้งการกำกับติดตามการนิเทศ การวัดผลและสรุปผลการนิเทศและมีการจัดทำรายงานผลการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินและการรายงานผลการนิเทศ

ที่ประกอบไปด้วยขั้นตอนของการกำกับติดตามนิเทศ การวัดผลและสรุปผลการนิเทศรวมทั้งการจัดทำรายงานการนิเทศ ถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สะท้อนผลการดำเนินการนิเทศที่สมบูรณ์ ที่สามารถแสดงผลและเชื่อมโยงกระบวนการดำเนินการตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดกระบวนการนิเทศ ซึ่งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถศึกษาข้อมูลการตั้งเป้าหมาย การวางแผน การดำเนินการจนมาถึงสรุปผลและรายงานผลการนิเทศ เพื่อให้นำไปใช้ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามบริบทสถานศึกษาและปรับปรุงกระบวนการนิเทศให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Allen (2008) (as cited in Templuem, 2019) กล่าวว่าการประเมินผลการนิเทศ (Assessment process) หมายถึง การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน โดยการประเมินผลการปฏิบัติงาน วัดผลการปฏิบัติงาน วิจัยผลการปฏิบัติงาน ดังนี้ 1) พิจารณาผลงาน (Judging performance) ประเมินค่าผลงานว่าดี-เลวประการใด 2) วัดผล (Measuring performance) ทำการวัดผลสัมฤทธิ์ ผลการปฏิบัติงาน

5. ปัจจัยความสำเร็จ พบว่า สภาพการณ์ในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีปัจจัยความสำเร็จด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารและการสร้างภาคีเครือข่ายทางการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีบทบาทเป็นผู้นำในสถานศึกษา แสดงศักยภาพเป็นผู้นำทางวิชาการในการนำครูผู้สอนร่วมกันพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้วยเทคนิคและวิธีการต่างๆ อาทิเช่น ผู้บริหารสามารถเป็นที่ปรึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้สอนได้ การส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของตนเอง การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติครู การดูแลสวัสดิการให้กับครู รวมทั้งการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ให้กับครู การประสานงานเครือข่ายให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพแล้ว ย่อมส่งผลให้ครูเกิดความรัก ความศรัทธาต่อผู้บริหารและพร้อมให้ความร่วมมือในการร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับผู้เรียนอย่างเต็มใจและเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mung-ana (2015) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านการกระตุ้นทางปัญญาของครู ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ และด้านการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ของครู

6. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ พบว่า สภาพการณ์ในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ได้แก่ ครูมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มีทักษะและเทคนิคการสอน และครูมีเจตคติที่ดีต่อการสอน ทั้งนี้เนื่องจากครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งประกอบไปด้วยนักเรียนหลากหลายเชื้อชาติและภาษา ประกอบกับนักเรียนมีฐานะที่ยากจน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามกรอบความรู้ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติที่ล่าช้ากว่าสถานศึกษาพื้นที่ปกติ ประกอบกับสถานศึกษาที่ห่างไกลและมีสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนที่ยากลำบากแล้ว ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างเชี่ยวชาญ โดยครูผู้สอนต้องสามารถบูรณาการมาตรฐานตัวชี้วัดระดับชาติ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียนอย่างสูงสุด สามารถนำสื่อที่มีอยู่รอบตัวตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมมาใช้ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน รวมทั้งครูสอนต้องมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน มีความรัก ความเมตตา เอาใจใส่ต่อผู้เรียน มีความรักและเอ็นดูนักเรียน จึงจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jansila (2018) กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาบนพื้นที่สูง มุ่งส่งเสริมให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการผู้เรียนในโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เนื่องจากสภาพบริบทนักเรียนที่มีข้อจำกัดและสภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านความมั่นคง ด้านคมนาคม ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประชาชนในพื้นที่

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านเป้าหมายการนิเทศพบว่า แนวทางพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ควรมีจุดมุ่งหมายที่ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต 3) เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนิเทศภายในสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่ครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ Rojanaphong (1991) ที่กล่าวว่าเป้าหมายของการนิเทศ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีในการปฏิบัติการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถนำหลักการ แนวคิดและกระบวนการนิเทศมาใช้ดำเนินการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านวางแผนเตรียมการพบว่า แนวทางพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ควรมีการวางแผนเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู การจัดทำแผนการนิเทศที่สอดคล้องกับบริบท การจัดทำปฏิทินการนิเทศ การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ การสร้างเครื่องมือนิเทศที่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนิเทศภายในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายจะต้องมีการกำหนดและเตรียมการปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ผู้นิเทศที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับการนิเทศสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร การวิเคราะห์ความต้องการนิเทศของครูในสถานศึกษา การกำหนดเวลาในการดำเนินการนิเทศที่เหมาะสม และเครื่องมือในการนิเทศเพื่อรวบรวมข้อมูลและแนวทางการพัฒนาหลังสิ้นสุดการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Boonprasert, and Pingkarawat (2013) ได้กล่าวว่า การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดขั้นตอน คำโครงการงานด้วยวิธีการที่เหมาะสมให้บรรลุ ตามความต้องการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดภายใต้สภาพแวดล้อมและข้อจำกัดที่มีอยู่

3. ด้านดำเนินการนิเทศพบว่า แนวทางพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ควรมีการดำเนินกิจกรรมการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้ โดยการสร้างความเข้าใจกับครู ผู้มีส่วนร่วมนิเทศ การเลือกใช้วิธีการและเทคนิคการนิเทศให้เหมาะสม อาทิ เทคนิคการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เทคนิคการนิเทศแบบโคชชิง และมีการบันทึกผลการนิเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนิเทศภายในสถานศึกษาควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลในการนิเทศแต่ละครั้ง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ Meepan (2019) ได้ทำการวิจัย รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 1) การบริหารจัดการ 2) ทักษะของผู้นิเทศ 3) การดำเนินการนิเทศ 4) การส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมของครูการศึกษาพิเศษ 5) การสร้างความสัมพันธ์และการยอมรับของผู้รับการนิเทศ 6) การสร้างเครือข่ายทางการศึกษา

4. ด้านการประเมินและรายงานผลพบว่า แนวทางพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารควรมีการประเมินผลการนิเทศ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการนิเทศ การสะท้อนผลการนิเทศ สรุปผลการนิเทศ การจัดทำข้อเสนอแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรมีการกำกับ ติดตาม การประเมินและการรายงานผลการดำเนินการนิเทศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินการนิเทศและเผยแพร่สู่สถานศึกษาต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง รวมทั้งเพื่อนำข้อค้นพบที่ควรปรับปรุงแก้ไขมาร่วมกันวางแผนหาแนวทางพัฒนาการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ

เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ได้สอดคล้องแนวคิด Kornkaew (1999) ได้เสนอกระบวนการนิเทศไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนและการกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อและเครื่องมือ การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลและการรายงานผล

5. ด้านปัจจัยความสำเร็จพบว่า แนวทางพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ที่จะประสบความสำเร็จควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา การมีภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนา ด้านวิชาการ และผู้นิเทศมีทักษะความสามารถในการนิเทศและเป็นกัลยาณมิตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญอันได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทและผู้นำในการดำเนินการนิเทศ หากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแสดงภาวะผู้นำวิชาการที่สามารถนำพาครูผู้สอนสู่กระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมาย มีการติดต่อสื่อสารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาด้านต่างๆ พร้อมทั้งการส่งเสริมขวัญกำลังใจผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ให้แสดงความสามารถและบทบาทอย่างเต็มที่แล้ว ย่อมส่งผลให้การนิเทศดำเนินการอย่างราบรื่นประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nampuan (2020) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศึกษากับการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สูง ส่งผลต่อการปฏิบัติการนิเทศภายในมีการปฏิบัติงานสูงด้วย

6. ด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า แนวทางพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งประกอบด้วยครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ครูสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับผู้เรียน ครูสามารถวัดผลและประเมินผลการเรียนได้เหมาะสมกับผู้เรียน ครูสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการที่ครูมีเจตคติเชิงบวกและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ทั้งนี้เนื่องจากการที่ครูสามารถวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติสู่การวางแผนออกแบบการจัดการบวนการเรียนรู้ของอย่างเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา จากนั้นครูมีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างครบถ้วนทุกกระบวนการ ทั้งใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมแล้ว ย่อมสามารถทำให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพแต่ละบุคคล

สรุป

ผลการวิจัยแนวทางพัฒนาการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. สภาพการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร การศึกษาสภาพการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร พบว่า มีสภาพการนิเทศ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. เป้าหมายการนิเทศ เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่ การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการจัดการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ รวมทั้งเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างสูงสุด 2. การวางแผนเตรียมการนิเทศ มีการดำเนินการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู การจัดทำแผนการนิเทศที่ครอบคลุม ได้แก่การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ การจัดทำปฏิทินการนิเทศ การจัดทำเครื่องมือและการเลือกใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมตามบริบทสถานศึกษา 3. การดำเนินการนิเทศตามวิธีการที่กำหนด อันได้แก่ การลงพื้นที่นิเทศในชั้นเรียน การใช้วิธีการและเทคนิคที่หลากหลาย รวมทั้งการกระตุ้นและให้กำลังใจผู้นิเทศ 4. การประเมินผล

และรายงานการนิเทศ มีการกำกับติดตามการนิเทศเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ตลอดจนมีการถอดบทเรียนเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีในการนิเทศ 5. ปัจจัยความสำเร็จ ประกอบด้วย การรับการสนับสนุนจากผู้บริหาร การสร้างภาคีเครือข่ายทางการศึกษาต่างๆ และการมีทักษะของผู้นิเทศ 6. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย การที่ครูมีความรู้และทักษะในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างเชี่ยวชาญ สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน รวมทั้งการที่ครูมีเจตคติที่ดีต่อการสอน มีความรักและความศรัทธาในวิชาชีพครู

2. แนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู แนวทางการนิเทศในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า ควรมีแนวทางในการดำเนินการนิเทศ จำนวน 6 องค์ประกอบ อันได้แก่ 1. เป้าหมายการนิเทศ เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นและเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูสู่การเป็นมืออาชีพ รวมทั้งการพัฒนาความรู้และทักษะของนักเรียนตามบริบท 2. การวางแผนเตรียมการนิเทศ ควรมีการวิเคราะห์สภาพและบริบทของสถานศึกษา การวิเคราะห์ความต้องการครูและนักเรียน การจัดทำแผนการนิเทศ และการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการนิเทศ 3. การดำเนินการนิเทศ ควรมีการดำเนินกิจกรรมตามแผนการนิเทศที่กำหนดไว้ การสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้มีส่วนร่วมการนิเทศทุกครั้ง การเลือกใช้วิธีนิเทศที่เหมาะสมและการบันทึกผลการนิเทศ 4. การประเมินผลและรายงานการนิเทศ ควรมีการประชุมติดตามผลการนิเทศ การนำข้อมูลการนิเทศมาทบทวน การสรุปผลการนิเทศตามสภาพจริง การแจ้งผลการนิเทศให้ครูทราบ รวมทั้งการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู 5. ปัจจัยความสำเร็จ ควรประกอบด้วยการสนับสนุนจากผู้บริหาร โดยผู้บริหารควรเป็นผู้นำทางวิชาการ มีการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการนิเทศ การประสานงานวิชาการกับเครือข่ายทางการศึกษาต่างๆ รวมทั้งการที่ผู้นิเทศควรมีทักษะการสื่อสารที่ดี 6. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งครูควรมีความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ครูสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีและสื่อการสอนตามธรรมชาติมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง รวมทั้งครูควรมีเจตคติเชิงบวกต่อนักเรียนและการมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ด้านเป้าหมายการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายการนิเทศที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือและพัฒนาครูตามบริบทของสถานศึกษา และสร้างขวัญกำลังใจให้ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาบนพื้นที่สูง ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

1.2 ด้านการวางแผนเตรียมการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักและเป็นผู้นำในการวางแผนจัดทำแผนการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ มีความชัดเจน เป็นระบบและเหมาะสมตามบริบทสถานศึกษา ย่อมส่งผลให้การดำเนินการนิเทศสถานศึกษาบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

1.3 ด้านการดำเนินการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือครูอย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยการใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลายเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการนิเทศสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูได้สำเร็จ

1.4 ด้านการประเมินและรายงานผลการนิเทศ ผู้บริหารควรดำเนินการกำกับติดตามการนิเทศอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมตามบริบท

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเครือข่ายการนิเทศในสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศในสถานศึกษาพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา

References

- Boonprasert, U., & Pingkarawat, C. (2013). *Principles And Guidelines for Internal Supervision Management for Primary Schools*. (1st ed.). Bangkok: Rungruengsarn Printing.
- Boonsawat, W. (1995). *Principles of Educational Supervision*. Bangkok: Division of Educational Management, Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Jansila, V. (2018). *Administration of Highland Educational Institutions in the Wilderness*. (1st ed.). Phitsanulok: Rattanasuwan Printing.
- Jiradechakul, K. (2007). *Educational Innovation: School Supervision Handbook Series*. (1st ed.). Bangkok: Tharn Aksorn Publisher.
- Kaewkana, M., Chanjarain, A., Chamchantharawong, J., & Monvucharin, P. (2015). School Management in Hill Tribe Primary Schools under the Primary Educational Service Area Office in Chiangrai Province. *Journal of Education Graduate Studies Research*, 9(2), 106-114.
- Ketjaroengkun, P. (2016). *Problems of Academic Supervision within Schools of Bang Lamung 3 School Group under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 3*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.
- Kittiratchadanon, S. (2008). *The Development of a Model of Supervising Teaching and Learning Management in Educational Institutions at a Basic Level*. (Doctoral Dissertation). Naresuan University. Phitsanulok.
- Kornkaew, S. (1999). *Participatory Supervision in the Mai Ta Khian School Group under the Office of Lamphun Primary Educational Service, Thung Hua Chang District, Lamphun Province*. (Master's Thesis). Chiang Mai University. Chiang Mai.
- Louwriandee, W. (2007). *Educational Supervision*. (3rd ed.). Nakhonpathom: Curriculum and Instruction, Department Faculty of Education, Silpakorn University.
- Meepan, S. (2019). *A Model of Internal Supervision for Join Learning Management in Schools Affiliated with Bangkok Metropolis*. Bangkok: North Bangkok University.
- Mung-ana, S. (2015). *Leadership of Basic Education School Administrators in Schools on Highland Areas*. (Doctoral Dissertation). Naresuan University. Phitsanulok.
- Nampuan, P. (2020). *Instructional Leadership of School Administrators and Supervision within the School*. (Master's Thesis). Chiang Rai Rajabhat University. Chiang Rai.

- Nomsongnern, P., Manyanonda, S., Labmala, S., & Chinacarawat, N. (2020). Condition and Problems of In-school Supervision in Amphor Buntharik under Ubonratchathani Primary Service Area Office 5. *Journal of Educational Innovation and Research*, 5(1), 91-102.
- Office of the Basic Education Commission. (2012). *Policy of Office of the Basic Education Commission in the Fiscal Year 2020*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Office of the Education Council. (2017). *National Education Plan 2017-2036*. (1st ed.). Bangkok: Office of Council of State.
- Rojanaphong, N. (1991). *Handbook of Organizing Supervision Activities within the School*. (1st ed.). Bangkok: S. Wattana Printing House.
- Suksomboon, P. (2014). *Problems and Development of Small Schools on the Highlands with Scarcity: A Case Study of Ban Ublo Nua School, Sop Moei District, Mae Hong Son Province*. (Master's Thesis). Chiang Mai Rajabhat University. Chiang Mai.
- Suwannakasorn, R. (2015). *Elements of Supervision within Educational Institutions*. Retrieved September 20, 2022, from <http://www.gotknow.org/posts/192681>
- Templuem, R. (2019). *The Development of Academic Supervisions System in Municipal Schools*. (Doctoral Dissertation). Naresuan University. Phitsanulok.
- Wannasri, J. (2014). *Academic Administration in Educational Institutions*. (1st ed.). Phitsanulok: Rattanasuwan Printing 3.